

[Landbrugsministeren.]

og afgørende, saa er det ikke muligt at faa gennemført noget, uden at man maa opgive det.

Angaaende Ekspropriationen er der jo ogsaa et andet Moment, som man maa tage i Betragtning i Øjeblikket. Jeg vil slet ikke lægge Skjul paa, at jeg mener, at et Forslag, der opgiver Ekspropriationen, vil komme til at koste Statskassen betydelig større Pengesummer, hvis Forslaget gennemføres, end et Forslag, der beholdt Ekspropriationen, men under de nuværende økonomiske Forhold tror jeg ikke, at Beløbene vil blive saa store, som de vilde være blevet, hvis vi havde beholdt den Situation, vi havde for kun et halvt Aar siden. Alene af den Grund er der ikke saa stor Fare statsfinansielt ved at opgive Ekspropriationen i Øjeblikket.

Det ærede Medlem Hr. Madsen-Mygdal udtalte, at han troede, at naar vi havde opgivet Ekspropriationen, saa var det, fordi Ekspropriationen ikke havde mødt nogen Medvind ude i Befolkningen. Det ærede Medlem kan maaske have Ret, men det gælder kun de Steder, hvor der holdes lukkede Møder; dér er det jo muligt, at det ikke dér har mødt nogen Medvind, men de offentlige Møder ude omkring, hvor Ekspropriationen har været til Debat, tror jeg ikke, det ærede Medlem har saa meget Kendskab til, at han kan dømme om, hvorvidt der dér har været Medvind eller Modvind for Ekspropriationsbestemmelserne.

Det eneste nye, der indeholdes i Forslaget i den Skikkelse, det faar, hvis Ændringsforslagene Nr. 3—31 vedtages, udover det, som har været gældende i Lovgivningen i de senere Aar, er Etableringslaanene og saa Afsnittet om, at der ogsaa kan udlaanes til Oprettelse af Gartnerier og Havebrug. Angaaende det første havde jeg dog ventet — og har heller ikke helt opgivet Haabet om —, at der var Mulighed for at faa Tilslutning i alt Fald fra Venstres Side. Med Hensyn til Etableringslaanene udtaler Mindretallet i Betænkningen

„sin Villighed til at forhandle om en Ordning, hvorved der i særlige Tilfælde gives Adgang til at yde Etableringslaan“. Det kunde jo tyde paa, at man fra den Side var villig til at gennemføre Etableringslaan enten i den ene eller anden Skikkelse. Det har ikke været os muligt at faa at vide, hvilken Skikkelse man kan faa denne Tilslutning til, men vi maa fortsat haabe paa, at enten vil man tiltræde dette Afsnit eller anvise andre Veje, ad hvilke dette Spørgsmaal kan løses. Naar det ærede Medlem udtalte, at man ikke vilde give dem i Almindelig-

hed, er det heller ikke Meningen fra vor Side, at det skal være i al Almindelighed. Tanken er, at hvor Administrationen, Amtskommissionerne o. s. v. skønner, det er rigtigt og klogt, skal der være en Mulighed for at give saadanne Etableringslaan.

Det ærede Medlem sagde ogsaa i sin Advarsel, at man var betænkelig ved at gøre Gælden større og derfor ikke vilde være med til Etableringslaan, men jeg tror dog, at det ærede Medlem har saa meget Kendskab til Udstykningsen, at han vil vide, at det betyder ikke nogen Forøgelse af Gælden. Det ærede Medlem kan være overbevist om, at Gælden for mange af de Husmandsbrug, der er oprettet, ligger betydeligt over de Laan, de har faaet af Statskassen. Det er ikke vor Tanke med Forslaget at skabe ny Gæld, men at give de paagældende en rimeligere Gældsordning, end de nu i mange Tilfælde er inde under.

Den Tanke, der indeholdes i Venstres Ændringsforslag om, at der skal skabes Lighed mellem de to Former, det, de kalder Tvangsfæste, og Selveje, vil jeg gerne advare meget stærkt imod, fordi jeg tror, det er administrativt ganske uforvarligt at gennemføre, usagligt og vil virke ganske vilkaarligt overfor de enkelte Husmænd. Og naar man anfører, at det er for at opnå Lighed mellem de to Principper, vil jeg sige, at det er et meget mærkeligt Tidspunkt, man kommer med Forslag i saa Henseende. Jeg tror dog, alle kan være enige om, at ingen Sinde tidligere i de 10—11 Aar, hvor de to Principper har virket Side om Side, og hvor de er blevet gennemført her i Rigsdagen Side om Side, har der været en saa stor Lighed ved Starten som i Øjeblikket, en saa nøje Overensstemmelse mellem den Pris, der betales for Jorden, og den Værdi, som de kommer til at betale, naar de faar Jorden efter 4. Oktober-Loven. Er det det, man ønsker gennemført ved Ændringsforslaget, forekommer Tidspunktet mig ikke nu at være inde, naar disse Ændringer sagligt ikke er forsvarlige, og det tror jeg, ingen vil paastaa, de er.

Jeg maa derfor endnu en Gang fraaade at stemme for Ændringsforslagene Nr. 1 og 2 og stemme for Ændringsforslagene Nr. 3—31.

Madsen-Mygdal: Jeg havde ikke tænkt, at jeg skulde tage Ordet mere under denne Forhandling, fordi det, vi har at sige hinanden i denne Sag, er sagt saa mange Gange før; men de Bemærkninger, den højtærede Minister nu fremsatte, og hvori han oprullede hele Spørgsmaalet igen, nødven-